

Länsstyrelsen i Jönköpings län
551 86 Jönköping

Datum 2025-01-20
SMHI Dnr 2024/2742/5.4.1
Er referens 10748–2021

jonkoping@lansstyrelsen.se

Yttrande över – Remiss gällande nulägesbeskrivning för Emåns provningsgrupper

SMHI har tagit del av rubricerade handlingar. Yttrandet avgränsas till SMHIs kompetensområde hydrologi (enbart ytvatten).

SMHI anser att bakgrundsbeskrivningen ger en bra bild av Emåns avrinningsområde och utgör ett gott underlag till det kommande arbetet. Myndigheten har dock några synpunkter på bakgrundsbeskrivningen, framförallt är dessa kopplade till Emåns tidsvisa problem med vattenbrist vilket bör beaktas i alla utredningar.

Allmän del av nulägesbeskrivning för Emåns avrinningsområde

Vattenförhållanden

Sid 26-27. Vattendragens form och flöde

Här anges att ”Huvudavrinningsområdet är uppdelat i 19 delavrinningsområden”.

SMHI anar att det avses att Emån är indelad i 19 delområden för

Nulägesbeskrivningen, i och med att ett delområde kan tas fram från valfri punkt i vattendraget.

På sidan 27 har Vattenwebbs dataosäkerhet tagits upp. SMHI vill trycka på att i de områden det inte finns några hydrologiska mätningar är datakvaliteten osäker. Nedan är det angett i vilka områden SMHI har hydrologiska mätstationer som används för stationskorrigerade data. Områden med mätstationer är i regel betydligt mer pålitliga än områden som saknar mätningar i någon del av området som till exempel Sällevadsån där data är helt beräknade.

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Postadress SMHI 601 76 • Norrköping • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01 • E-post registrator@smhi.se

Huvudkontor SMHI

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 Norrköping

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr
753 40 Uppsala

SMHI

Besöksadress Göteborgsgeskaderns plats 3
426 71 Västra Frölunda

Framtida klimat

Sid 28. Det står ”Risken för översvämning till följd av skyfall eller höga flöden ökar i framtiden”. Enligt SMHIs länsanalys (2015) och den Fördjupade klimatscenariotjänsten (smhi.se) är förändringar av höga flöden inte så stor i Emån.

Figur 4 sid 29. I bildtexten ”svart kurva visar medelvärde för en grupp med 9 klimatscenarier (RCP 8.5).” Bildtexten bör uppdateras med förklaring till röd och blå kurva, i figuren finns ingen svart kurva.

På sid 29 anges att i framtida klimat är längre vegetationsperiod orsaken till längre säsong med låga flöden. SMHI vill påpeka att i framtida klimat med högre temperaturer ökar också avdunstningen vilket också är en orsak till lägre flöden under sommarperioden.

Figur 5 sid 30. Figuren visar Tabergså, bör bytas mot Emån.

Vattenuttag och vattenbrist

På sidan 46 hänvisas till regeringsuppdraget Regeringsuppdrag om åtgärder för att motverka vattenbrist i ytvattentäkter. Referens saknas till denna rapport ”Modellstudie för att undersöka åtgärder som påverkar lågflöden – Delrapport 2”

(<https://www.smhi.se/publikationer/modellstudie-for-att-undersoka-atgarder-som-paverkar-lagfloden-delrapport-2-i-regeringsuppdrag-om-atgarder-for-att-motverka-vattenbrist-i-ytvattentakter-1.152550>).

Slutsatsen i regeringsuppdraget är att användningen av sjöar som reglermagasin bedömdes vara den mest effektiva metoden för att motverka vattenbrist. Denna kunskap är viktigt att ta med i det fortsatta NAP-arbetet och att utreda hur mycket utrivningarna kan påverka Emåns vattenhållande kapacitet. I kommande utredningar bör också vattenuttagen vara med för att kunna utvärdera var det är störst risk för vattenbrist. Detta gäller enstaka objekt men även den totala sammanlagda förändringen i vattendraget där flödesdynamiken och vattenbalansen i stora delar av avrinningsområdet kan påverkas av utrivningarna.

Vattentillgång nu och i framtiden

I nulägesbeskrivning tas vattenuttag och regleringar för andra syften än vattenkraft upp vilket SMHI anser är positivt för att få en helhetsbild av vattendraget.

Hydrologiska mätningar

SMHI ska förvalta den svenska hydrologiska infrastrukturen och därigenom inhämta och förmedla kunskaper om landets hydrologiska förhållanden, se 3 §, förordning (2009:974) med instruktion för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, och en del av detta är att genomföra flödes- och vattenståndsmätningar i en stor mängd vattendrag i Sverige.

SMHIs hydrologiska mätningar sker i vattendrag av varierande storlek på ungefär 300 platser i landet (nationella hydrologiska grundnätet). Cirka 200 av dessa stationer ägs av SMHI varav fem är placerade i Emåns avrinningsområde.

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Postadress SMHI 601 76 • Norrköping • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01 • E-post registrator@smhi.se

Huvudkontor SMHI

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 Norrköping

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr
753 40 Uppsala

SMHI

Besöksadress Göteborgsgeskaderns plats 3
426 71 Västra Frölunda

Stationsnamn	Läge för stationshus	Läge för tröskel
74-1622 BRUSAFORS	N 6386266 E 5343022	N 6386214 E 534338
74-1809 SKÄRSBODA	N 6381737 E 491849	N 6381838 E 491790
74-2361 STENSÅKRA	N 6362848 E 505275	N 6362845 E 505308
74-1621 EMSFORS BRUK	N 6334264 E 587781	N 6334072 E 587945
74-2274 KVILLEN DAMMEN	N 6334329 E 587932	N 6334333 E 587964

SMHI anser att stationerna bör listas i Nulägesbeskrivning.

För planerade åtgärder i vattendrag inom en sträcka av 5 km upp- respektive nedströms våra mätstationer önskar SMHI få information om åtgärderna i ett tidigt skede för att kunna bedöma om stationen berörs av åtgärden.

Det finns även andra mätstationer i vattensystemet som inte SMHI äger och driver.

Lagring av data

SMHI tillhandahåller möjlighet att kostnadsfritt ta emot och lagra tidsserier av den vattenstånds- och vattenföringsdata som kan vara av intresse under arbetet med Nationell plan för omprövning av vattenkraft (NAP). Även i de fall nya mätstationer upprättas under arbetet med NAP kan SMHI åta sig att ta emot och lagra den mätdata som samlas in. SMHI kan också agera nod för att distribuera data genom att presentera den på SMHIs webbplats.

Data kring vattenstånd och vattenflöden som samlas in kommer att användas för att förbättra hydrologiska modeller vilket bland annat leder till säkrare prognoser. Insamlad mätdata bidrar också till att förbättra de statusklassningar som SMHI levererar som underlag till vattenförvaltningens bedömningar.

Vattenwebb

SMHI rekommenderar att även ange vilken version som användes vid tillfället.

SMHI önskar också informera om att under våren 2024 har en ny version av SMHIs databas SVAR (Svenskt VattenArkiv), SVAR 2022 driftsatts, som bygger på en ny områdesindelning. Vattendelarna har justerats och alla avrinningsområden i Vattenwebben har nu fått nya ID-nummer (det som inom systemet kallas SUBID) och justerade geometrier. Nedan anger SMHI SUBID nummer för de områden där statistiken hämtas.

Synpunkter generella för de olika delbeskrivningarna

Vid förklaring av varaktighetskurvor står det i beskrivningarna: ” Vattenföringen i ett vattendrag kan även beskrivas med hjälp av varaktighetskurvor. En sådan kurva rangordnar samtliga **uppmätta** värden från högsta till lägsta under en bestämd period.” Då det i underlagens finns varaktighetskurvorna från beräknade tidserier bör

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Postadress SMHI 601 76 • Norrköping • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01 • E-post registrator@smhi.se

Huvudkontor SMHI

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 Norrköping

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr
753 40 Uppsala

SMHI

Besöksadress Göteborgsgeskaderns plats 3
426 71 Västra Frölunda

det förtydligas att det även kan vara beräknade värden och inte bara uppmätta värden i ett varaktighetsdiagram.

I kartbilderna ”vattenträd” är alla vattendragsdelar (huvudfåra, biflöde, mindre flöde och oklassat vattendrag) ritade i blått med olika tjocklek. Det går inte att urskilja skillnaderna mellan linjerna i kartan. Det bör också definieras vad som menas med biflöden, mindre flöden och oklassat vattendrag.

I några av delområdesbeskrivningarna används SMHI dammregister som underlag. Referens saknas till Dammregistret.

Nedan listas de olika delområdena med information om nya SUBID-nummer i den nya Vattenwebbversionen och i vilka områden SMHI har sina mätstationer.

Gårdvedaån

SUBID 2317 i den aktuella Vattenwebbversionen.

SMHI har inte tillgång till några stationer i Gårdveda ån.

Hjärtån

SUBID 2309 i den aktuella Vattenwebbversionen.

SMHI har inte tillgång till några stationer i Hjärtån.

Huvudfåra Gårdvedaån till Sjunnen

SUBID 2330 i den aktuella Vattenwebbversionen.

SMHI har inte tillgång till några stationer i den här delen av huvudfåran men det finns stationer uppström vilka är med i beräkningarna för vattenwebb.

Huvudfåra hav till Gårdvedaån

SUBID 1838 i den aktuella Vattenwebbversionen.

I nedre delen av huvudfåran har SMHI en station, Emsfors (Emsfors kvarn + Kvillendammen).

Huvudfåra Sjunnen till källorna

SUBID 2444 i den aktuella Vattenwebbversionen.

I övre delen av huvudfåran har SMHI en station nära Vetlanda, Stensåkra.

Linneån

SUBID 2403 i den aktuella Vattenwebbversionen.

SMHI har inte tillgång till några stationer i Linneån.

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Postadress SMHI 601 76 • Norrköping • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01 • E-post registrator@smhi.se

Huvudkontor SMHI

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 Norrköping

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr
753 40 Uppsala

SMHI

Besöksadress Göteborgsgeskaderns plats 3
426 71 Västra Frölunda

Nötån

SUBID 2033 i den aktuella Vattenwebbversionen.

SMHI har inte tillgång till några stationer i Nötån.

Pauliströmsån

SUBID 2519 i den aktuella Vattenwebbversionen.

SMHI har inte tillgång till några stationer i Pauliströmsån.

Silverån inklusive Brusaån

SUBID 2407 i den aktuella Vattenwebbversionen.

I Brusaån har SMHI en station vid Mariannelund, Brusafors.

Pauliströmsån

SUBID 2329 i den aktuella Vattenwebbversionen.

SMHI har inte tillgång till några stationer i Pauliströmsån.

Solgenån

SUBID 2617 i den aktuella Vattenwebbversionen.

I Solgenån nedströms Nömmen har SMHI en station, Skärsboda.

Sällevadsån

SUBID 2436 i den aktuella Vattenwebbversionen.

SMHI har inte tillgång till några stationer i Sällevadsån.

Avdelningschef Magnus Rödin har beslutat i detta ärende som beretts av Maud Goltsis Nilsson och Anna Åkesson

För SMHI

Magnus Rödin
Chef Avdelning Samhällsplanering